

GEORGE J. BARNSBY

VOTES FOR WOMEN. THE STRUGGLE FOR THE VOTE IN
THE BLACK COUNTRY 1900–1918

*(Szavazati jogot a nőknek. Harc a szavazati jogért a fekete országban,
1900–1918)*

Preston, The Socialist History Society, 1995. 32 p.

Mindenekelőtt némi magyarázatot kell fűznünk a könyvecskéhez. Nagy-Britanniában évek óta működik a Szocialista Történelem Társaság elnevezésű szervezet, amely folyóiratot és önálló könyvecskéket is megjelenet. S emellett még él egy másik munkásmozgalmi tematikájú országos társaság is. A másik előzetes megjegyzés: a nők szavazati jogáért folytatott küzdelem ismeretesen Nagy-Britanniában öltötte a legélesebb formát. Itt esztergett gyökeret a szélesebb és szelidebb feminista mozgalom mellett a harcossabb „szüfrazsett” mozgalom a századfordulón, aminek nem egy kiváló irodalmi megörökítése G.B. Shaw, avagy Galsworthy tollából magyar nyelven is olvasható. A kifejezetten női munkásmozgalom már kevésbé ismeretes, noha már a századelőn sokan erről is hangot adtak. „A fekete ország”-on a Birmingham környéki szénmezők és a textilgyárak erősen iparosodott övezetét kell érteni.

Barnsby tulajdonképpeni témáját messzebből kezdi. Utal arra, hogy e szavazati jog követelését írásban egy brit asszony még 1792-ben, félreérthetetlenül a francia forradalom hatására fogalmazta meg. Több mint hatvan évvel később az ünnepelt liberális filozófus közgazdász, John Stuart Mill terjesztett először elő ilyen javaslatokat a brit parlamentben – teljesen hiába. Azonban még fél évszázaddal később is küzdelmek tárgya és forrása volt ez a követelés, nemcsak általában a brit politikai életben, avagy a konzervatívok körében, hanem a liberálisok padsoraiban is. Mert ha korábban Gladstone vakvágányra csúsztatta ezeket a követeléseket, akkor később Campbell-Bannerman már rokonszenvezett velük a híres 1906-os nagy áttörés után, amikor ugyanő a Munkáspárt számára is kaput nyitott a parlamentben. Utána Asquith megint ridegen elutasító volt, és maradt még az első világháború napjaiban is, s csak a merőben új helyzet, a nőknek az iparba áramlása, a nemzetközileg átforrósodó, az általános demokratizmust követelő „lélektani környezetben” hangzottak el a sokkal rugalmasabb Lloyd George szájából az ígérek a háború második felében a nők jogainak s választójogának elismerésére.

A fő trendek mellett azonban Barnsby munkájából sok egyebet is megismerhetünk. Így a szerző megemlékezik az első országos szüfrazsett szervezetekről a századelőn, bemutatja a Pankhurstöket, ezek eltérő nézeteit is, a már radikálisabb Women's Social and Political Union munkásságát az 1903–1908-as időszakban. Alaposabban elemzi az NSPU történetét „a fekete országban”, egyénileg is bemutatva azokat a nőalakokat, akik az egyenlőség úttörői voltak, s akik minden áldozatot – börtönt és sokfajta nehéz megpróbáltatást – vállaltak ügyükért. Ez a történet, s ezek a nők – úgy tudom – a magyar közönség számára ismeretlenek. Ki hallotta az e régióból származó Emma Sponsor nevét, aki még a századelőn megjárta a börtönt, s ennek ellenére még ugyanezen években, Wolwherhamptonban beválasztották a városi tanácsba. „A befutott karrier” után is lázadó ember maradt, Barnsby több hozzá hasonló nőalakot, munkásfeleséget vagy munkásnőt is megmintáz. Nem egy közülük azután a helyi regionális lapokban is meg tudott egykor szólalni.

Mindennek van időbeli dinamikája is, hiszen a kora 1910-es évek feszültségei, a nagy nyugalanság éveinek atmoszférája ebben a régióban is érezhető volt, s a feltételek itt is módosultak az első világháború éveiben. Minderre Barnsby ugyancsak rápillantást kínál. A kis írást tematikus bibliográfiai mutató egészíti ki.